Kaupunginmuseon lausunto Malmin energiakorttelin asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

HEL 2019-005100 T 10 03 03

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituspalvelu on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Malmin energiakorttelin asemakaavan muutosta koskevasta 24.11.2025 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Perustehtävänsä mukaisesti kaupunginmuseo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Malminkentän itälaidalle Tattarisuon teollisuusalueen eteläpuolelle suunnitellaan uutta Helen Oy:n energian-tuotantoaluetta, jolle mahdollistetaan konesalin rakentaminen ja hukkalämpöjen kierrätys. Kaavatyössä tutkitaan mahdollisuuksia varata alueelle tilaa myös teknisen huollon alueille, pienteollisuustonteille sekä lumen lähivarastoinnille tai lumen sulatusasemalle. Alueen läpi suunnitellaan Malminkentän Toisen kiitotien suuntainen pääkatu ja liittyminen Tattariharjuntiehen sekä jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä. Asemakaavan muutos koskee aluetta, joka sijoittuu välittömästi Tattarisuon teollisuusalueen eteläpuolelle ja Malminkentän itä-länsisuuntaisen kiitoradan itäpäähän. Alue rajautuu itäosastaan Tattariharjuntiehen ja eteläosasta Lentoasemanpuistoon (VP). Suunnittelualue on osittain metsää, pensaikkoa ja osittain entistä lentokenttäaluetta. Kaava-alueen läpi kulkee Gasgrid Oy:n kaasuputki, joka on uusittu nykyiselle paikalleen vuonna 2023. Kaava-alueen laajuus on noin 11 hehtaaria.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma korvaa aiemmin 5.5.2020 päivätyn suunnitelman. Päivitetyssä suunnitelmassa on laajennettu suunnittelualueen rajausta sekä päivitetty suunnittelun lähtötietoja. Kaavoituksen tavoitteita on tarkistettu energiantuotannon, yhdyskuntateknisen huollon, liikenteen, viherrakenteen ja hulevesien hallinnan osalta.

Alueella on voimassa asemakaavat vuosilta 1964 ja 1987. Asemakaavoissa alue on merkitty lentokenttäalueeksi, puistoksi ja lähivirkistysalueeksi. Alueen pohjoisosaan on merkitty jalankululle ja pyöräilylle varattu reitti, joka on osa Malminkenttää kiertävää ulkoilureittiä. Alueella on voimassa Helsingin yleiskaava 2016, missä alue on osoitettu toimitila-alueeksi. Yleiskaavan mukaisesti toimitila-aluetta kehitetään ensisijaisesti toimitilojen, tuotannon, varastoinnin, satamatoimintojen, julkisten palvelujen ja opetustoiminnan sekä virkistyksen käyttöön. Helsingin kaupunki omistaa kaava-alueen ja kaavoitus on tullut vireille kaupungin aloitteesta. Kaupunkisuunnittelulautakunnan 1.12.2015 hyväksymässä

ja 29.11.2016 muuttamassa Malmin lentokentän alueen kaavarungossa suunnittelualue on merkitty suurimmalta osin teollisuus- ja varastorakennusten sekä palvelujen ja hallinnon alueeksi (T/P) sekä pienemmältä osin kerrostalovaltaiseksi asuntoalueeksi.

Nykyisin alueella sijaitsee Malmin entisen lentokentän poikittainen kiitorata eli Toinen kiitotie. Asfaltoidun kiitotien reunoilla maasto on suurimmalta osin avointa niittyä, jossa kasvillisuus on pidetty matalana lentotoiminnan vuoksi. Entiselle kenttäalueelle on viime vuosina rakennettu täydentäviä jalankulun ja pyöräilyn kulkuväyliä. Toisen kiitotien päätteestä on rakennettu tilapäinen ajoyhteys Tattariharjuntielle. Alueella ei sijaitse rakennuksia tai rakennelmia. Alue on osittain entistä lentokenttäaluetta ja osittain lentokentän puustoista reuna-aluetta, jossa kulkee kenttää kiertävä ulkoilureitti. Kaava-aluetta on laajennettu siten, että Toisen kiitotien pääte sisältyy siihen. Suunnittelualue sijoittuu lähes kokonaan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY-2009) alueelle Malmin lentoasema.

Kaupunginmuseon kanta

Päivitetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan Malminkentän itälaidalle Tattarisuon teollisuusalueen eteläpuolelle suunnitellaan uutta Helen Oy:n energiantuotantoaluetta. Suunnittelualue sijoittuu osittain entisen Malmin lentoaseman alueelle, joka kuluu valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) luetteloon. Kohdekuvauksessa kenttäkokonaisuuteen lasketaan kuuluvaksi terminaalirakennus, lentokonehalli sekä kiitoradat. Kaupunginmuseo on aiemmissa Malmin lentokenttäaluetta koskevissa lausunnoissaan pitänyt tärkeänä, että suunnittelun lähtökohtana pidetään kiitoteiden historiallisten linjausten säilyttämistä. Museon näkökulmasta alueen yksityiskohtaisempi suunnittelu tulee toteuttaa niin, että lentokenttäalueen rakennuksien ja kiitoratojen historia on edelleen ymmärrettävissä.

Malmin entinen lentokenttäalue on muuttunut ja tulee muuttumaan merkittävästi alueella käynnissä olevan asemakaavoituksen myötä. Malmin Energiakorttelin asemakaavan muutos liittyy tähän käynnissä olevaan laajempaan entisen lentokenttämaiseman kokonaisuuden muutokseen, erityisesti Toisen kiitotien osalta. Kiitoteiden linjausten ja mittakaavan lisäksi niiden alkuperäisestä käytöstä kertovat ominaisuudet, kuten käytetyt materiaalit ja merkinnät ovat kulttuurihistoriallisesti tärkeitä yksityiskohtia. Museon näkökulmasta näitä ominaisuuksia säilyttämällä korostetaan uuden rakennettavan alueen omaleimaisuutta sekä identiteettiä ja sidotaan uusi alue osaksi entisen lentokentän historiaa. Museo esittää, että suunnitelmissa pyritään huomioimaan näitä entisen lentokenttäalueen arvokkaita ominaispiirteitä.

Asemakaavan muutoksen lähtötiedoista ei vielä tarkemmin käy ilmi suunnitellun energiantuotantoalueen rakennusten sijoittelua, ulkoasua tai massoittelua. Museo edellyttää, että Lentoasemanpuisto huomioidaan energiatuotantoalueen tarkemmassa suunnittelussa. Museo myös katsoo, että suunnitelmien pohjalta tulee laatia havainnekuvia, joiden pohjalta esitettyä muutosta on mahdollista tarkemmin arvioida.

Malmin energiakorttelin suunnittelualueella ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolain perusteella rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettavaa päivitetystä asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Lisätiedot

Katariina Ruuska-Jauhijärvi, tutkija, puhelin: 09 310 36473
katariina.ruuska-jauhijarvi(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö